

ОЦІНКА РИНКУ ПРАЦІ МОЛОДІ УКРАЇНИ: ЗАЙНЯТІСТЬ ТА БЕЗРОБІТТЯ

Молодь – це соціально-демографічна група, яка відрізняється сукупністю вікових характеристик й особливостями соціального стану [1]. Молодь, виступаючи в якості інноваційного потенціалу суспільства, є однією з самих вразливих груп на сучасному ринку праці через свої вікові, соціально-психологічні й професійні особливості. Чисельність молоді в Україні наприкінці 2012 року становила понад 12,9 млн. осіб і це майже 30% населення країни. Тому молодь є важливим стратегічним ресурсом суспільства, яка визначає політичне, економічне та соціальне майбутнє країни [2]. Молодіжний сегмент ринку праці України виступає елементом концептуального забезпечення державної молодіжної політики у сфері зайнятості та працевлаштування, конкретизує структуру ринку праці та її аналіз, розкриває кількісну й якісну визначеності трудового потенціалу молоді, суспільства, що сформувалося на сучасному етапі розвитку.

Дослідження ринку праці молоді в умовах становлення сучасної України визначається як практичними завданнями так й теоретичними вимогами. У цих умовах застосування будь-яких досліджень, спрямованих на визначення потреби та перспективної чисельності молодих спеціалістів на ринку праці України, має особливу актуальність для оцінки трудових резервів в країні, розвитку продуктивних сил й забезпечення зайнятості, передусім молоді.

Таким чином, дослідження використання робочої сили молоді в національному господарстві, аналіз тенденцій на ринку праці молодих спеціалістів в сучасних умовах господарювання набуває особливої актуальності.

Дослідженню молодіжного ринку праці України присвячені праці таких вчених, як В.В. Онікієнко, Л.Г. Ткаченко [3], Е.М. Либанова [4], С.С. Гринкевич [5], И.В. Тарасюк [6] та інших, проте, не дивлячись на значний внесок в розробку, питання молодіжного ринку праці (зайнятості, безробіття тощо) в умовах посилення глобалізації та динамічних змін є багатоаспектними та потребують детального вивчення.

Метою дослідження є оцінка рівня зайнятості та безробіття молоді на сучасному ринку праці України, яка необхідна для реалізації її трудового й творчого потенціалу.

В табл. 1 представлено кількість зайнятої молоді за віковими групами та статтю в Україні.

Таблиця 1

Кількість зайнятої молоді за віковими групами та статтю в Україні (тис. осіб)*

Рік	Зайняте населення у віці 15-70 років	У тому числі за віковими групами		
		15-24	25-29	30-34
Жінки				
2000	9856,9	997,0	1172,4	1185,8
2005	10075,5	1112,5	1153,6	1195,3
2009	9974,3	1034,5	1165,2	1214,6
2010	9965,6	936,3	1194,2	1216,2
2011	9881,3	908,6	1173,5	1197,2
2012	9846,3	847,7	1234,4	1201,4
Чоловіки				
2000	10318,1	1211,9	1307,1	1267,4
2005	10604,5	1450,9	1409,8	1358,1
2009	10217,2	1320,5	1451,1	1345,7
2010	10300,4	1252,6	1486,5	1362,8
2011	10442,9	1211,1	1553,7	1414,2
2012	10508,0	1148,0	1605,0	1436,6

* Складено автором за даними Державної служби статистики України [7]

Представлені в табл. 1 дані свідчать про те, що найбільш високий рівень зайнятості мають чоловіки, причому найбільш активними є вікові групи у межах від 25-29 та 30-34 років, їх рівень зайнятості щорічно зростає на 5%. Щодо зайнятості жінок, ситуація на ринку праці склалася наступним чином: найбільш активними є також вікові групи у межах від 25-29 та 30-34 років, їх зайнятість щорічно зростає, але по відношенню до чоловіків, лише на 1,5%, тому що молоді жінки

цих вікових груп можуть піти у відпустку у зв'язку з доглядом за дитиною, часто оформляти лікарняні листи (хвороба дитини) тощо.

Найбільш вразливою є як у чоловіків, так і у жінок вікова група у межах 15-24 років, до якої відносяться (від 15 до 18 років) учні загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів. Представлена вікова група відноситься до слабо захищених категорій населення, тому що не має професії та досвіду роботи. Молодь у віці 18-24 років – це студенти та молоді люди, які завершують або завершили професійну підготовку, але виступають також вразливою групою, оскільки не мають достатнього професійного й соціального досвіду, а тому є менш конкурентоспроможними у порівнянні з більш досвідченими віковими групами.

Щодо місця проживання молоді за віковими групами, ситуація склалася таким чином (табл. 2).

Таблиця 2

Кількість зайнятої молоді за віковими групами та місцем проживання в Україні (тис. осіб)*

Рік	Зайняте населення у віці 15-70 років	У тому числі за віковими групами		
		15-24	25-29	30-34
Міські поселення				
2000	13745,7	1463,1	1707,2	1676,6
2005	14093,9	1706,6	1851,9	1788,1
2009	13684,8	1482,4	1948,6	1830,8
2010	13791,8	1324,1	2004,0	1872,9
2011	13873,9	1293,0	2033,0	1907,9
2012	13983,6	1215,2	2101,2	1935,3
Сільська місцевість				
2000	6429,3	745,8	772,3	776,6
2005	6586,1	856,8	711,5	765,3
2009	6506,7	872,6	667,7	729,5
2010	6474,2	864,8	676,7	706,1
2011	6450,3	826,7	694,2	703,5
2012	6370,7	780,5	738,2	702,7

* Складено автором за даними Державної служби статистики України [8]

Ситуація з кількістю зайнятих за віковими групами та місцем проживання на сучасному етапі виглядає наступним чином: рівень зайнятості молоді в міських поселеннях усіх вікових груп зростає, особливо 25-29 років та 30-34 років на 3-5%, виключенням є вікова група 15-24 років, рівень якої в 2012 році знизився приблизно на 6%. Щодо молоді, яка проживає в сільській місцевості: за усіма віковими групами кількість зайнятих протягом чотирьох останніх років знижується на 5-7%.

В табл. 3 представлено рівень безробітної молоді за віковими групами, статтю та місцем проживання.

Ситуація з рівнем безробіття молоді України на сучасному етапі виглядає таким чином: рівень безробіття жінок та чоловіків вікової групи 25-29 років та 30-34 років з 2000 по 2011 рр. постійно скорочувався, але в 2012 році у молоді вікової групи 25-29 років збільшився у жінок приблизно на 4%, а у чоловіків на 10%.

Щодо сучасного стану рівня безробіття сільської молоді, то її рівень є нижчим в два рази за відповідний рівень міської: молоді селяни в переважній більшості зайняті в особистих селянських господарствах, залучені до неформальної зайнятості.

Рівень безробіття серед молоді майже вдвічі вищий, ніж серед працездатного населення загалом. Головною причиною є недостатня пропозиція для молоді, особливо обдарованої, робочих місць, пристойної заробітної плати. На ринку праці молодь має низький попит через невеликий стаж роботи або відсутність його, потребу шукати перше робоче місце. Водночас за певної підтримки молодь спроможна самостійно втілити свою ініціативу у виробничий потенціал. В Україні молодіжне безробіття можна вважати одним з найактуальніших питань соціально-економічної політики держави, оскільки молодіжні проблеми суттєво впливають на майбутнє економіки та державне становлення країни.

В результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку України проблеми молоді набувають специфічних рис та відзначаються тяжкими наслідками.

Кількість безробітної молоді за віковими групами, статтю та місцем проживання в Україні
(тис. осіб)*

Рік	Зайняте населення у віці 15-70 років	У тому числі за віковими групами		
		15-24	25-29	30-34
Жінки				
2000	1298,4	337,7	176,9	170,9
2005	738,3	187,9	96,8	93,8
2009	786,8	183,7	126,7	93,5
2010	729,2	187,8	104,8	90,1
2011	725,7	209,1	104,3	78,9
2012	678,5	163,1	108,0	80,4
Чоловіки				
2000	1357,4	368,4	231,8	168,5
2005	862,5	260,4	115,0	93,5
2009	1172,0	325,9	178,1	144,8
2010	1056,4	272,0	188,2	132,2
2011	1007,0	276,6	170,4	128,3
2012	978,7	254,1	190,0	118,5
Міські поселення				
2000	2190,5	552,2	338,1	274,1
2005	1199,9	341,0	164,0	135,4
2009	1456,8	377,1	244,0	182,0
2010	1292,1	335,2	231,2	161,4
2011	1211,1	326,5	205,2	149,7
2012	1149,3	283,9	221,4	141,5
Сільська місцевість				
2000	465,3	153,9	70,6	65,3
2005	400,9	107,3	47,8	51,9
2009	502,0	132,5	60,8	56,3
2010	493,5	124,6	61,8	60,9
2011	521,6	159,2	69,5	57,5
2012	507,9	133,3	76,6	57,4

* Складено автором за даними Державної служби статистики України [8]

Саме тому для підвищення конкурентоспроможності молоді на ринку праці необхідно сформувати державну молодіжну політику з урахуванням інформації щодо прогнозу пропозиції робочої сили молоді згідно з потребами роботодавців; проводити профорієнтаційну роботу серед випускників навчальних закладів; організувати курси з перенавчання безробітної молоді; розвивати малий та середній бізнес, що забезпечити створення нових робочих місць; активізувати процес надання інформації щодо перспектив професійного росту молоді, заохочення її до активного пошуку роботи; посилити мотивацію молоді до продуктивної легальної зайнятості, що відіграє важливу роль у розвитку України.

Література

1. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» N 5462-VI із змінами та доповненнями від 16.10.2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
2. Населення України: стат. збірник / За заг. ред. Г.М. Тимошенко. – Київ: Державна служба статистики України, 2013. – 444 с.
3. Онікієнко В.В. Молодіжний ринок праці України: проблеми на шляхи вирішення / В.В. Онікієнко, Л.Г. Ткаченко. – К.: Рада з вивчення продуктивних сил України НАН України, 2003. – 160 с.
4. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / За заг. ред. Е.М. Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2010. – 248 с.
5. Гринкевич С.С. Стан молодіжної зайнятості в Україні / С.С. Гринкевич [Електронний ресурс]. – Режим доступу до файлу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/16_3/239_Grynkiwycz_16_3.pdf
6. Тарасюк І.В. Працевлаштування молоді на ринку праці: проблеми та перспективи / І.В. Тарасюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу до файлу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Znphktei/2011_1/statti/tarasyuk/tara
7. Розподіл постійного населення України за статтю та віком: стат. збірник / За заг. ред. Г.М. Тимошенко. – Київ: Державна служба статистики України, 2013. – 413 с.
8. Економічна активність населення України: стат. збірник / За заг. ред. І.В. Сенік. – Київ: Державна служба статистики України, 2012. – 203 с.